Šeimos ŪKININKAS

LIETUVOS ŠEIMOS ŪKININKŲ SĄJUNGA

2012 m. liepa

ŠEIMOS ŪKIAI – kaimo gyvybingumo puoselėtojai

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI: EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Vidas JUODSNUKIS,
Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungos Tarybos pirmininkas

ŽEMĖ. DUONA. ŠEIMA... Kai išgirstame ar parašytus pamatome šiuos žodžius, mūsų mintys dažniausiai nukrypsta į KAIMĄ.

Esminis kaimo bruožas – ūkininko ŪKIS. Jų tipai įvairūs. Šį kartą dėmesį sutelkime į vidutinį ŠEIMOS ŪKĮ... Jau DVYLIKA metų, kaip šie ūkiai įsteigė savąją sąjungą. Tai savarankiška, visuomenė ne pelno siekianti organizacija. LŠŪS – juridinis asmuo, turintis, savuosius įstatus, vėliavą ir kitokią atributiką, charakterizuojančią pilnateisio juridinio asmens statusą. Mūsų sąjungoje yra virš 3000 narių. Skaičius nors ir keičiasi, bet nuolat po truputį auga. Nariai moka LŠŪS suvažiavimo nutarimuose numatytą NARIO mokestį. Jiems išduodamas vardinis **nario pažymėjimas.** Sąjunga turi darbo organizavimui reikalingą organizacinę struktūrą, įvairius specialistus (ekspertus).

Jau dešimtmetis kaip LŠŪS sąjunga yra Europos ELO (Europos žemės savininkų sąjungos) nare (*plačiau apie mūsų veiklą europinėse struktūrose kalbama ir šiame numeryje*). Pastaruoju metu nuolat stiprėja ryšiai su panašaus pobūdžio žemdirbių savivaldos organizacijomis užsienyje. Latvijoje, Estijoje buvo pasirašytas bendras kreipimasis į ES Parlamentą dėl tiesioginių išmokų Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje padidinimo. Ypatingai svarbus renginys šiais metais gegužės mėn. įvyko Briuselyje, kuriame dalyvavo gausi Lietuvos delegacija. Joje buvo ir Lietuvos, LŠŪS atstovai. ES Komisijos rūmuose, kur dalyvavo arti 1000 įvairių ES šalių smulkių žemdirbiškųjų organizacijų, smulkių ūkininkų, smulkių perdirbimo įmonių. Ten ypatingas dėmesys ir buvo nukreiptas smulkaus verslo kaimo vietovėse plėtojimo problemoms visoje ES spręsti. Konferencijos baigiamosiose kalbose buvo akcentuota, kad ES paramą kiekvienoje šalyje būtina išskirstyti pagal ūkių dydžius, atskirose eilutėse, paruošiant tam tinkamą paramos panaudojimo metodiką ir teisinę bazę. Tai ypatingai svarbu Lietuvos smulkiems ūkiams, nes gauta ES parama iki šiolei daugiausiai sugebėjo pasinaudoti tik stambūs ūkininkai ir žemės ūkio bendrovės.

Nemažai teigiamų sprendimų Lietuvos žemės ūkio ministerija priėmė ir įgyvendino vadovaujama dabartinio žemės ūkio Ministro K. Starkevičiaus pastaruoju metu: suteiktos galimybės smulkiems ūkininkams ne tik auginti žemės ūkio produkciją, bet ir ją perdirbti bei pateikti į rinką tiesiogiai pirkėjui. Tai tikrai labai reikšmingos permainos Lietuvos kaime.

Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungai šiais metais pirmą kartą buvo sudarytos galimybės dalyvauti AGROBALT parodoje, kur buvo galima plačiai išreklamuoti smulkių ūkininkų bei smulkių perdirbimo įmonių savąją žemės ūkio produkciją. Parodos metu vyko labai svarbūs seminarai, kur buvo daug aktualių temų ir smulkiems ūkininkams. Aukšti ES pareigūnai akcentavo, kad negalima neįvertinti smulkaus ūkio vystymosi svarbos kiekvienoje šalyje ir būtinumo užtikrinti geras sąlygas jų plėtrai.

Manau, kad būtina akcentuoti prieš šešerius metus prasidėjusią ir jau tvirtą bendradarbiavimą tarp miesto ir kaimo žmonių – formą: ŪKININKŲ TURGELIAI! Dar savo jėgomis nesame padarę skaičiavimų, kiek gi miesto žmonių ir už kokią sumą, sakysim, vidutiniškai per mėnesį įsigyjama kaimo užaugintos produkcijos. Manau, kad tokie stebėjimai, tyrimai, galėtų būti įdomiu darbu aukštųjų mokyklų, kolegijų studentijai. Aišku viena: parduodamos produkcijos kiekis nuolat auga. Iš viso LŠŪS administruojamų TURGELIŲ Lietuvoje šiuo metu yra arti 20. Aktyviausiai jie veikia Vilniuje, Kaune ir Marijampolėje.

Naujas žingsnis verslo plėtimo ir įsitvirtinimo rinkoje prasme yra praėjusiais metais įsikūręs kooperatyvas **„Šeimos ūkis“**. Plačiau šis kooperatyvas savąją veiklą visuomenei parodė šiemetinėje pavasarinėje KAZIMIE-RO mugėje. Žinome, kad pirkėjai domėjosi ir palankai įvertino. Kas dėl Kazimiero mugės, tai ŠEIMOS ūkininkai ją organizuoja jau 12 metų. Jau seniai ji įgavo ir tarptautinį pobūdį, nes dalyvių gretose buvo užsieniečiai, ne tik iš Latvijos, Kaliningrado, bet ir Pietų Amerikos.

LŠŪS yra viena iš narių lygiateisiais pagrindais dalyvaujanti Lietuvos žemės ūkio rūmų veikloje. Mes aktyviai reiškiame savąsias pozicijas ir valstybinėse struktūrose. Pirmiausia tai pasakytina apie Žemės ūkio ministeriją. Gal ir ne viskas įvyksta taip kaip norėtų mūsų Sąjunga, bet svarbiausieji tikslai yra sėkmingai apginami ir valdžios institucijose, t. y. LR Seime ir LR Vyriausybėje bei ŽŪM.

Teigiamas bruožas, jog mūsų Sąjungos nariai vis daugiau užsiima ne tik produkcijos išauginimu, bet ir tiesioginiu realizavimu. Esame dėkingi už metodinę paramą ir dalykišką kontrolę Lietuvos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos specialistams, VšĮ „Ekoagros“ atstovams... Plečiasi mūsų bendradarbiavimo ryšiai ir su LR Valstybine darbo inspekcija, Vidaus reikalų skyriais.

Tikrai naudingi bendradarbiavimo ryšiai susikūrė su MOKSLO ir mokymo institucijomis – Lietuvos agrarinės ekonomikos institutu, Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės institutu Babtuose, Aleksandro Stulginskio Universitetu. Esame dėkingi už metodinę ir kitokią paramą, kuri ypač svarbi rengiant įvairaus pobūdžio SEMINARUS ne vien tik mūsų Sąjungos nariams, bet ir kitiems kaimo žmonėms.

Nuolatinį dėmesį jaučiame iš ŽINIASKLAIDOS, ypač Lietuvos radijo pusės. Noriu kviesti ir kitus mūsų Sąjungos narius pamąstyti ir rasti būdus savąją nuomonę daug platesniu mastu pasakyti. Turime viltį, jog ir leidinys **„Šeimos ūkininkas“** bus leidžiamas dažniau. Tad šį kartą laimingo kelio šiam leidiniui ir gražaus bei kūrybingo gyvenimo kiekvienam KAIMO žmogui.

Smulkus ir vidutinis šeimos ūkis – patrauklu, gražu, skanu

Mindaugas KUKLIERIUS
LR Žemės ūkio viceministras

Mintį, kaip skatinti ūkininkus ne tik auginti, bet pagamintą produkciją parduoti tiesiogiai vartotojui brandinau dar prieš ateinant dirbti į žemės ūkio ministeriją. Galiu pasidžiaugti, kad ši idėja sulaukė didelio palaikymo ne tik daugelio ūkininkų tarpe, bet ypač tarp mūsų išrankių vartotojų. Be to, svarbu paminėti, kad Europa vis daugiau dėmesio kreipia į smulkius ir vidutinius ūkius. Tai, kas Lietuvoje įgyvendinama pastaruosius kelerius metus, nuspręsta plėtoti visoje ES ir tam numatyti paramą ateinančioje 2014-2020 m. naujoje finansinėje perspektyvoje. Mes visi jau seniai turėjome suprasti apie būtinybę remti smulkų ir vidutinį ūkį, tiesioginį žemės ūkio produkcijos pardavimą vartotojams. **Tokiu būdu mes galime stabdyti emigraciją, išsaugoti gyvą Lietuvos kaimą, puoselėti tautinį paveldą ir savo tradicijas**.

Asmeniškai noriu padėkoti Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungos tarybos pirmininkui Vidui Juodsnukiui už jo labai naudingą darbą buriant smulkius ir vidutinius ūkininkus bei skatinant juos tiesiogiai parduoti savo produktus pirkėjams. Būtent jo dėka Kauno senamiestyje prieš ketverius metus įsikūrė pirmasis Lietuvoje ūkininkų turgelis. Per šiuos pastaruosius ketverius metus šalyje įsteigti 67 turgeliai, kuriuose kasmet savo produkciją parduoda per 600 ūkininkų. Europoje šis judėjimas taip pat labai ryškus. Remiantis statistikos duomenimis, ES apie 15 proc. ūkininkų savo produkciją parduoda tiesiogiai vartotojui.

Mano nuomone, smulkus ir vidutinis ūkis yra labai lankstus, geba daug greičiau prisitaikyti prie besikeičiančių rinkos sąlygų, įtikti vartotojui, nėra supančiotas paskolų grandinėmis. Tiesioginių pardavimų dėka, ūkininkai didina savo konkurencingumą, kas lemia padidėjusias pajamas. Tokiu būdu gerėja pirkėjo ir gamintojo tiesioginis bendradarbiavimas, dėmesys koncentruojamas į parduodamų produktų išskirtinumą, pardavėjas stengiasi, kad jo produktas būtų šviežesnis, išskirtinių skoninių ar kokybinių savybių, o kainos požiūriu sėkmingai konkuruoja lyginant su mažmenine prekyba.

Prekiautojai turgeliuose prekiauja tik savo užauginta ar pagaminta produkcija ir pateikia tai įrodančius dokumentus: ūkininko, sodininko, bitininko pažymėjimus arba ekologinio, išskirtinės kokybės ar tautinio paveldo produkto gamintojo sertifikatus.

Pirkėjams pateikiami įvairūs produktai, pagaminti pagal senus nacionalinius tradicinius receptus, kuriamos naujos receptūros, siekiant patenkinti išrankius ir norinčius natūralių produktų pirkėjus.

Per pastaruosius ketverius metus matome kaip išsiplėtė ūkininkų gaminamos produkcijos asortimentas, pagerėjo kokybė, o eilės, kurios buvo nuo pat pradžių, išliko. Jos pats geriausias kriterijus, vertinant ūkininkų pastangas gaminti kokybiškai, skaniai ir sveikai. Vartotojų įvertinimas skatina ūkininkus ne tik naudotis šio finansinio periodo ES parama, įsigyjant prekybai reikalingas priemones, bet ir siūlyti, kad ateityje ji dar labiau būtų plečiama. Tenka pasidžiaugti, kad jau ir šioje 2007-2013 m. finansinėje perspektyvoje pavyko Europos Komisiją įtikinti, kad būtų skiriama investicinė parama, steigiant ūkininkų parduotuvėles kaimuose ir remiant mobiliuosius turgelius, kuriuose prekiaujama ir miestuose.

Kitas ne mažiau svarbus aspektas, tai Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos įvertinimas: per pastaruosius metus, kai buvo vystoma ūkininkų turgelių veikla Lietuvoje, dėl čia parduodamos produkcijos nebuvo nei vieno rimtesnio užkrečiamųjų ligų protrūkio ar susirgimo. Ir tai, pats geriausias bendradarbiavimo tarp kontrolę atliekančios institucijos ir ūkininkų indikatorius. Esu įsitikinęs, kad ūkininkai nėra suinteresuoti gaminti nekokybišką produkciją ar kaip nors kitaip pažeisti reikalavimus. Jie patys supranta, kad užtenka tik kartą suklysti, ir tai gali būti jų šeimos verslo pabaiga.

Matant šią pastarųjų metų plėtros tendenciją, į smulkių ir vidutinių ūkių ateitį išties galima žvelgti su optimizmu. Todėl linkiu naudingo ir prasmingo produkcijos augintojo ir pirkėjo bendradarbiavimo.

MARIJAMPOLĖJE – gera žinia

Labai sėkmingai ŪKININKŲ turgelių veikla plečiasi Suvalkijos centre. Antradieniais ir ketvirtadieniais šeimos ūkininkai prekiauja prie IKI parduotuvės Vytauto g., o trečiadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais prie RIMI parduotuvės Dariaus ir Girėno g. Į turgelį prekiauti pradėjo atvykti net iš Kauno r., tai ūkininkas Vytautas SADAUSKAS.

Grįžtant truputį į praeitį turime prisiminti, jog bandymų organizuoti prekybą darė ir Lietuvos ūkininkų sąjunga (LŪS), bet nesugebėjo tinkamai paruošti ir suderinti Turgelio prekybos vietos, nebuvo reikiamo organizacinio informacinio darbo ūkininkų tarpe, nebuvo tinkamo ryšio iš marijampoliečių visuomenės. Dėl šių ir kitokių nesklandumų prekyba turguje užgeso.

Maždaug prieš metus naują ūkininkų turgelių veiklą ėmė organizuoti Lietuvos žemės ūkio kooperatyvas “Šeimos ūkis” ir Lietuvos šeimų ūkininkų sąjungos Marijampolės skyrius. Darbas buvo sėkmingas, o turgeliai pradėjo veikti ne vien tik Marijampolėje, bet Kalvarijoje, Vilkaviškyje. Prekiaujantys ūkininkai bei pirkėjai – yra patenkinti. Tad darbas davė teigiamų vaisių. Šiuo metu nuolat prekiauja maždaug 30 -35 ūkininkai. Prekiaujančiųjų skaičius po truputį gausėja. Norėčiau paminėti aktyviausius mūsų darbo organizatorius ir nuolatinius dalyvius, tai:

Egidijus PETRAUSKAS,
Audrius BANIONIS,
Irena LAZAUSKIENĖ,
Staselė STANYNIENĖ
ir kt.

Turgelio administracijai aktyviai padeda LŠŪS Marijampolės skyrius, o taip pat reikiamus patarimus ir metodinę pagalbą mums nuolat duoda LŠŪS pirmininkas Vidas JUODSNUKIS bei Lietuvos žemės ūkio ministerijos specialistai.

Ūkininkai ir miestiečiai sėkmingai įtvirtino svarbius ir naudingus ryšius. Tuo keliu eisime ir ateityje.

TARPTAUTINIS BENRADARBIAVIMAS.

Patirtis ir pamokos

Lietuvos kaimo tinklas LKT

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI: EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Pasaulis – globalus. Visuotinai deklaruojama, kad jis būtų saugus, taikus, turėtų prognozuojamą ateitį. Tokių tikslų siekimas skatina valstybes bendradarbiauti visose srityse.

Trumpai apie organizacijas

Lietuvai tapus ES nare atsirado galimybė nuolatiniam bendradarbiavimui su Europinėmis organizacijomis. Svarbiausios iš jų, žinoma yra Europos Parlamentas (EP) ir Europos Komisija (EK).

Europos sąjungoje (ES) yra įvairių tarptautinių žemės ūkio organizacijų. Lietuvos žemės ūkio organizacija turi gilių ryšių su jomis. Pagrindiniai keliai yra susieti su ELO, COPA ir COGECA.

Mūsų krašto žemdirbiškasis sektorius ne tik bendradarbiauja, bet ir yra šių organizacijų pilnateisiais nariais.

Trumpai apie šias organizacijas:

- ELO (ang. European Landowners Organization) – Europos Žemės savininkų organizacija;

- COPA (angl. Committee of Professional Agricultural Organization) – žemės ūkio profesinių organizacijų komitetas) ir COGECA (angl. General Confederation of Agricultural Cooperatives) – žemės ūkio kooperatyvų generalinė konfederacija.

Šiais metais įvyko reikšmingų tarptautinių renginių, kuriuose dalyvavo Lietuvos Šeimos ūkininkų sąjunga (LŠŪS). Pateikiame trumpą svarbiausių renginių aprašymą.

* * *

2012 m. kovo mėn. 27 d., Belgijoje, Briuselyje, Square meeting centre vyko 5-asis forumas dėl žemės ūkio ateities (5th Forum for the Future of Agriculture). Organizatorius - Europos žemės savininkų sąjunga (ELO), Syngenta.

Forume, be ELO, „Syngentos“, pasidalyti mintimis apie Europos žemės ūkio ateities perspektyvas bei kitais aktualiais žemės ūkio ateities klausimais buvo pakviesti įvairių pasaulio šalių organizacijų, privačių bei vyriausybinių ir nevyriausybinių institucijų atstovai, taip pat vyko ir Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungos delegacija – tarptautinių ryšių ekspertai P. Radzevičius ir I. Stanienė.

Žemės ūkio ateities forumai rengiami nuo 2008 m. ELO ir Syngenta organizacijų. Šių forumų tikslas – skatinti viešas diskusijas dėl būsimos Europos ir Pasaulio žemės ūkio ateities ir įvertinti kas turėtų ir kas gali būti nuveikta per tam tikrą laiką tolygiai atsižvelgiant tiek į maisto tiek į aplinkos apsaugą.

Forumo metu Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungos, kuri yra ELO narė nuo 2002 m., delegacija ELO prezidentui Corrado Pirzio-Birolli, ELO generaliniam sekretoriui Thierry de l'Escaille bei buvusiam ES žemės ūkio komisarui Franz Fischler įteikė Baltijos šalių šeimos ūkininkų sąjungų deklaraciją dėl ES paramos prioriteto šeimos ūkiams.

Kasmet Briuselyje vykstantis žemės ūkio ateities forumas šiemet pritraukė virš 1300 dalyvių. Šiemet forumas atšventė 5-ąsias metines, kartu ragindamas ES diegti naują BŽŪP (Bendroji žemės ūkio politika), kuri atitiktų XXI-ojo amžiaus poreikius. Naujoji BŽŪP turi leisti Europai veiksmingai prisidėti prie maisto gamybos ir tiekimo vietinėse rinkose bei užsienyje. Tai reiškia jog reikia daugiau dėmesio skirti žinių ir naujovių dalijimuisi taip pat skatinti ūkininkus gaminti ir teikti produkciją ir paslaugas, kurių reikia Europai. Šių metų pagrindinis forumo tikslas - skirti didžiausią dėmesį teisingam Maisto tiekimui susiduriant su aplinkos iššūkiais ir teisingam išteklių naudojimo efektyvumui pasiekti per inovacijas ir jų valdymą.

Forumo bei diskusijų vedėjais buvo **Stephen Sachur** – BBC televizijos pokalbių laidų vedėjas, žurnalistas bei **Memona Hintermann** – Prancūzijos televizijos FRANCE 3 žurnalistė, laidų vedėja.

Įžanginį žodį tarė buvęs ES žemės ūkio komisaras, RISE fondo (Kaimo investicijų ir paramos fondas Europoje) pirmininkas **Franz Fischler**. Jis padėkojo visiems šio forumo organizatoriams bei dalyviams už jų dalyvavimą šiame forume. F. Fischler pabrėžė visuotinio bendradarbiavimo svarbą, siekiant pasaulio aprūpinimo maistu saugumo per darnios plėtros prizmę. Būtina ieškoti naujų, veiksmingesnių atsakymų į žemės ūkį liečiančius klausimus tokius kaip: Kokia ateities saugumo rizika dėl maisto sąnaudų trūkumo? Kaip suvaldyti didėjanti rinkos nestabilumą? Kaip žemės ūkio sektorius turėtų tapti žiniomis paremtos ekonomikos dalis? Koks žemės ūkio vaidmuo yra kovoje su žemės klimato kaita? Visi šie klausimai kyla susiduriant su naujais maisto ir aplinkos apsaugos iššūkiais, kurie ypač išryškėjo dėl mažėjančių natūralių išteklių, klimato kaitos, maisto kainų nestabilumo, maisto trūkumo ir skurdo. Šiuo metu pagrindinis mūsų uždavinys yra – kaip padidinti maisto produktų gamybą 70% siekiant ateityje išmaitinti 9 mlrd. Žmonių. Tai yra didžiulis iššūkis klimato kaitos, vandens ir žemės išteklių trūkumo akivaizdoje. Visas pasaulis turi išmokti gaminti daugiau, tačiau mažesnėmis sąnaudomis, reformuota BŽŪP turi sudaryti sąlygas priartėti prie šio tikslo.

Parag Khanna - Hibridinės realybės instituto direktorius padėkojo už pakvietimą dalyvauti forume bei pareiškė kad tokio renginio mąstas bei dydis parodo liečiamų temų svarbumą bei naudą visuomenei. P. Khanna kalbėjo jog krizė, kurioje šiuo metu mes esame, nėra vienos srities krizė, tai yra sisteminė krizė, liečianti daugelį sistemų. Finansų krizė – viena iš krizių, kuri nebuvo gerai sutvarkyta, saugumo, emigracijos, klimato, krizės- kurių taip pat suvaldyti nepavyksta. Tai tik keletas sistemos krizių, keletas padarytų klaidų pavyzdžių. Tačiau mes taip pat turime skirti didelį dėmesį ir maisto tiekimo krizei, kurios sistema taip pat yra sugedusi. Apie viską turime galvoti vienu metu, gyvename geoekonominiame bei geopolitiniame naujųjų technologijų įtakojamame pasaulyje, todėl turime technologijas naudoti taip, kad jos padėtų siekti ekonominių bei ekologinių tikslų. Europa turi investuoti į aplinkosaugos technologijas, į biotechnologijas, į atsinaujinančios energijos šaltinius siekiant užtikrinti darnų maisto tiekimo saugumą atsižvelgiant į gamtos ir bioįvairovės išsaugojimą. „Praėjusiųjų metų įvykiai mus išmokė jog pasaulio maisto sistema yra ne kas kita kaip pamatas geopolitiniam stabilumui arba nestabilumui. Mes turime skirti visas mūsų mokslo, technologijų ir politikos priemones, užtikrinant maisto saugumą didėjančioje planetoje“.

Christopfer Delgado – Pasaulio banko patarėjas žemės ūkio ir kaimo plėtros strateginiais bei politiniais klausimais kalbėjo apie tai, jog pasaulinė pasiūla paliečia mus visus, tačiau didžiausia problema yra ta, kad pasaulyje yra 7 milijardai žmonių, tačiau šimtai milijonų – badauja. Maistą tiekiančios šalys apie 85 % pagaminamos produkcijos suvartoja šalies viduje, todėl yra labai

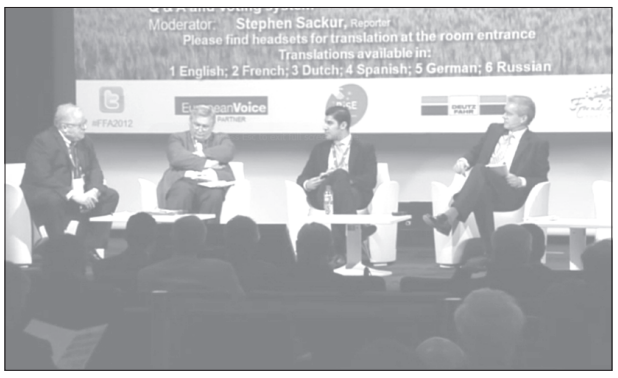

svarbu skatinti eksportą. Pasaulyje yra didelė paklausa iš maistą galinčių eksportuoti šalių. Tačiau reikia vienodai investuoti, dalintis patirtimi bei kooperuotis siekiant išvengti nepastovumo – kintamo tiekimo, nepastovių kainų.

Mauricio Antonio Lopes – EMRAPA (Brazilijos žemės ūkio tyrimų organizacija) vykdantysis direktorius pristatė Brazilijos žemės ūkio strategijas maistui bei aplinkai. Brazilija yra 5-a šalis pasaulyje pagal populiaciją (196,5 mln.) ir 5-a pagal šalies plotą (8 514 000 km2). Brazilija turi didžiausią biologinę įvairovę pasaulyje todėl Didžiausią dėmesį skiria mokslo plėtrai, žemės ūkis neturi būti matomas kaip problema – ž.ū. turi tapti pagrindiniu komponentu einant keliu link darnios ateities. Nėra kitos tokios šalies, kuri per paskutinius 30 m. būtų taip greitai intensyvinusi savo ž.ū., kuri būtų tiek pasiekusi naudojant kombinuotas technologijas ir gamtos galimybes, kaip Brazilija. Pasak pranešėjo Brazilija turi įvairiapusę ir dinamišką žemės ūkio sistemą ir didelę naudą ir didėjančio privataus sektoriaus, kuris tiekia naujas technologijas ir techninę pagalbą.

Tony Long - WWF Europos politikų biuro direktorius prisidėjo prie M.A.Lopes kalbos ir pasidžiaugė jog Brazilija šitiek investuoja į tyrinėjimus bei plėtrą, tuo tarpu kai kitos šalys tam skiria mažiausiai dėmesio ir kad Braziliją galima vadinti biologinės įvairovės centru.

Dacian Ciolos – Europos komisaras kalbėjo apie tai jog ūkininkai turi turėti aiškų ateinančių metų vaizdą, aiškų vaizdą politiniame lygmenyje su reformomis kurios parodytų ateities vizijas. Ūkininkai negali priimti ideologinių iliuzijų. Ūkininkams turėtų būti pasiūlytos priemonės, dėl kurių būtų priimtas konsensusas tarp visų ES valstybių narių. Turi būti surastos priemonės, kurios būtų veiksmingos atsižvelgiant į realybės ir šiandienos iššūkius. Taip pat ūkininkai turi turėti aiškią vietą finansiniame lygmenyje. Ūkininkams reikia BŽŪP reformos kuri rodytų ateitį, turime eiti į priekį kartu su nauja BŽŪP vizija visuomenėje. Tai leistų ūkininkams būti ilgos strategijos dalimi gaminant, išsaugant gamtos išteklius it vystant mūsų kaimiškąsias vietoves.

Bendra žemės ūkio politika turi būti aiški ir suprantama gyventojams. Pastarieji 20 metų paženklinti progresuojančiu valdžios institucijų pasitraukimu iš ž.ū. procesų – buvo atsisakyta daugelio galimybių kištis į rinkas kas leido panaikinti neveiksmingas priemonės. Tai atvėrė kelią didesniam ž.ū. našumui.

Būkime sąžiningi, mes dabar vaidiname gaisrininkus, tačiau be gesinimo žarnos, su dabartine BŽŪP mes esame gaisrininkai dirbantys su laistytuvais... Mes turime pajausti ir atkurti BŽŪP prasmę – tai yra tai, ką mes turime padaryti su šia reforma. Mes turime permąstyti valdžios institucijų vaidmenį, kad naudojamos priemonės veiktų nuosekliai, ypač dėl tiesioginių išmokų ir peržiūrėti specialistų padėtį, kurie prisideda prie rinkos valdymo. Specialistai turi žinoti priemones ir būdus išlaikyti rinkos stabilumui. Dabar, labiau nei bet kada, mums reikia stiprios BŽŪP politikos.

Europos žemės ūkis turi atlikti pagrindinę savo funkciją – gaminti maistą. Taip pat jis neturi pamiršti ir kitų savo funkcijų visuomenei – gamtinių išteklių valdymą ir kaimo bendruomenių ekonominį vystymąsi.

Pagrindinis dalykas yra jog ūkininkai turėtų patys kontroliuoti savo ateitį. Ūkininkai turi būti atsakingi už savo sprendimus.

Simon Coveney – Airijos žemės ūkio ministras pritardamas D.Ciolos'ui kalbėjo apie tai jog Europoje didžioji dalis produkcijos yra užauginama mažų šeimos ūkių, o ne didelių plantacijų ir diskutuodami apie BŽŪP turime to nepamiršti, turime pagarbiai žiūrėti į mažus, ypatingai šeimos ūkius. Jei liktų tik stambūs ūkiai, smulkūs ūkininkai turėtų susirasti kitus darbus, o kaimiškose vietovėse tai padaryti būtų labai sudėtinga.

Janez Potočnik – Europos komisaras kalbėjo apie tai jog nebus produktyvaus žemės ūkio, jeigu aplinkos ir žemės ūkio interesai nesutaps. Turime pripažinti tarpusavio priklausomybės įtaką visoms politinėms sritims. Taip pat mums reikia pašalinti kliūtis, didinant darnų ir efektyvų turimų išteklių panaudojimą užtikrinant pagrindą sąžiningam verslui veikti. Mes turėsime susidurti su išteklių trūkumu ateityje ir tam turėsime pritaikyti mūsų politiką, teisės aktus, gamybos ir vartojimo metodus siekiant išvengti tapti savo pačių sėkmės aukomis, tad turime šia sunkią realybę paversti nauja galimybe. Žemės ūkis nėra vien tik maisto produkcijos gamyba. Rūpindamiesi apie darnią ekologiją turime mąstyti kaip pagaminti daugiau naudojant mažiau išteklių. Mes turime permąstyti kaip šiuo metu naudojame visus mūsų Planetos resursus ir kokį vaidmenį gali užimti darnus ž.ū. produkcijos naudojimas. Žemės ūkio ir aplinkos suderinimas yra labai svarbus ne tik žemės ūkiui, ne tik aplinkai, bet ir mūsų visų – žmonių rasės išlikimui šioje Planetoje.

Pagrindiniai uždaviniai maisto saugumui: saugoti išteklius mažinant jų švaistymą. Aplinkosauga turėtų būti pagrindinis ž.ū. politinis uždavinys. Ekologiška BŽŪP yra logiškas požiūris, tai yra tai, ko visuomenė nori, ko aplinka reikalauja, ir tai ko ūkininkams reikia savo veiklos ilgam gyvavimui.

Forumo pranešėjai tarpusavyje sutarė dėl kelių BŽŪP reformos aspektų:

- Teisingas pasiskirstymas maisto tiekimo grandinėje
- Parama žąlinimui pagal 1-ąjį ramstį
- Kainų nepastovumo problemų sprendimas
- Supaprastinimas smulkiųjų ūkininkų sąlygų
- Kompleksinių paramos taisyklių supaprastinimas

Tačiau buvo išreikštas susirūpinimas dėl neapibrėžtumo, trūkumo kai kurių krypčių, elementų.:

- Tiesioginės paramos perskirstymas gali turėti neigiamos įtakos siekiant žemės ūkio našumo didinimo bei aplinkosauginio ir ekonominio darnumo.
- Neapibrėžtas rizikos valdymo paketas.

Forumo dalyviai pasisakė dėl:

- Didesnio ryšio bei darnos tarp 1-o ir 2-o ramsčio
- Dėl papildomo viešųjų gėrybių gamybos skatinimo ūkininkams
- Daugiau investuoti į, švietimą, žinių perdavimą, mokymą
- Geresnių plėtros sąlygų, kurios leistų ūkininkams padidinti konkurencingumą.

Užbaigiant forumą **Franz Fischler** išsakė nuomonę jog negalima izoliuoti žemės ūkio nuo politikos. Žemės ūkis yra dalis politikos, dalis sveikatos apsaugos politikos bei klimato kaitos, mainų politikos bei finansų krizės. Taip pat F. Fischlerį stebina tai jog ES 2020 m. strategijose apie žemės ūkį mažai kalbama. Todėl reikia skatinti diskusijas apie šiuos aktualius dalykus, nes ž.ū. turi būti pilnai integruotas į pagrindinius politikos klausimus dėl ateities. Taip pat turime žiūrėti ne tik į ž.ū. bet ir į visą maisto tiekimo grandinę, turime ją optimizuoti.

* * *

Europos Komisijos pirmininkui Jose Manuel Barroso

ES žemės ūkio ir kaimo plėtros komisarui Dacian Ciolos

ELO generaliniam sekretoriui Thierry de l'Escaille

ELO prezidentui Corrado Pirzio - Birolli

Šiuolaikinio ES kaimo ekonominis, socialinis ir kultūrinis pagrindas yra šeimos ūkiai. Jie aprūpina gyventojus kokybišku maistu, atsinaujinančiais energijos ištekliais, žaliava kitoms pramonės šakoms. Ne mažiau svarbus šeimos ūkių vaidmuo socialinėje, kultūrinėje ir visos visuomenės raidoje, kuriant ir puoselėjant tradicijas, amatus, bendruomeniškumą, tausojant gamtos išteklius.

Kadangi šiuo metu vyksta pasiruošimas naujam BŽŪP etapui, manome, kad turėtų būti deramai įvertinta visų ūkių reikšmė tvariai kaimo raidai, santarvės kaimo visuomenėje gerinimui, turtinės diferenciacijos mažinimui, viešųjų gėrybių kūrimui. Šuo atveju ypač svarbus vaidmuo tenka šeimos ūkiams. Siekiant subalansuoti visų ūkinių subjektų galimybes siekiant BŽŪP paramos Europos Sajungos lygiu, labai svarbus teisingas tiesioginės paramos paskirstymas tarp valstybių narių. Tiesioginių išmokų pasiskirstymas tarp šalių narių turi būti koreguojamas taip, kad būtų išvengta žymių skirtumų tarp aukščiausio ir žemiausio ES tiesioginių išmokų lygio.

Šeimos ūkiams labai svarbi ir investicinė parama, reikalingos papildomos priemonės, užtikrinančios šeimos ūkiams prioritetą kaime:

1. ES investicinė parama turi būti teikiama grupuojant ūkius pagal ūkio dydį į 2- 3 grupes, kad smulkūs ir vidutiniai šeimos ūkiai nekonkuruotų su stambiaisiais dėl paramos. Paramos intensyvumą nuo tam tikro ūkio dydžio ir samdomų darbuotojų skaičiaus (ne sezoninių), siūlome mažinti.

2. Užtikrinti konsultavimo paslaugų kompleksiškumą visuose gamybos, perdirbimo ir realizavimo etapuose, atkreipiant dėmesį į tai, kad šeimos ūkiams ne mažiau svarbios konsultavimo paslaugos ruošiant paraišką paramai ir kuriant pagamintų produktų pardavimo informacines bei e-prekybos sistemas.

3. Teikti prioritetą mišrios gamybos ūkiams, remti papildomų verslų ir pajamų įvairovę, spręsti darbo ir poilsio kaitos galimybes užsiimantiems žemės ūkio gamyba, diegti naujas paramos formas jaunimui, tęsti finansų inžinerijos priemonių įgyvendinimą.

4. Remti ūkininkų, asociacijų, kooperatyvų, kaimo bendruomenių, vietos veiklos grupių tarpusavio bendradarbiavimą vystant bendruomeniškumo ir tarpusavio pagalbos tradicijas, vykdant socialinę-kultūrinę veiklą, tausojant gamtos išteklius ir etnografinį paveldą.

Šis dokumentas buvo pasirašytas Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungos vadovo V. Juodsnukio, o taip pat panašaus profilio organizacijų vadovų iš Latvijos ir Estijos.

* * *

Šių metų sausio 19-23 dienomis buvo suorganizuota 40-ies ūkininkų iš įvairių Lietuvos vietovių kelionė autobusu į Vokietiją, Berlyną, į parodą "Žalioji savaitė 2012". Vidas Juodsnukis atstovavo Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungai. Buvo numatyti susitikimai su įvairių šalių žemdirbių delegacijomis ir atstovais.

Sausio 20 dieną prie Lietuvos stendo buvo galutinai suderintas Lietuvos, Latvijos ir Estijos žemdirbių atstovų bendras kreipimasis į ES parlamentą dėl tiesioginių išmokų Baltijos šalims suvienodinimo su ES vidurkiu. Kreipimąsi pasirašė trijų Baltijos šalių žemės ūkio ministrai ir žemdirbių atstovai.

Daug diskusijų ir pasikeitimų nuomonėmis buvo prie Ukrainos stendo. Ukrainiečius domino Lietuvos žemdirbių gaunama nauda iš ES narystės. Lietuvos delegacija susipažino su Ukrainos pristatoma žemės ūkio produkcija.

Parodoje „Žalioji savaitė 2012“ vienas iš turtingiausių paviljonų buvo Rusijos. Ten taip pat Lietuvos žemdirbiai pasikeitė nuomonėmis.

21 dieną, iš anksto suderinus, Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungos vardu buvo pasirašyta su Vokietijos Žemutinės Saksonijos žemės ūkio ministerija bendradarbiavimo programa 2-jiems metams, kurioje partneriais bus Lietuvos žemės ūkio ministerija, Kauno rajono savivaldybė ir Lietuvos šeimos ūkininkų sąjunga.

Bendraujant su Vokietijos ūkininkų atstovais buvo atkreiptas dėmesys į ES šalyse esančios ekonominės krizės sukeltą sudėtingą situaciją žemės ūkyje, ypač pieno sektoriuje, kai gaunama kaina už produkciją vis kinta, o savikaina auga. Vokietijos ūkininkai irgi prisipažino, kad daugelyje Vokietijos regionų pastebimas žemės ūkio sektoriaus pajamų kitimas iki 5 proc. Vis dėlto, palyginti su kitais sektoriais, ūkiai vis dar gauna naudą per įvairias paramas- tiesioginių išmokų forma, kurios teigiamai veikia kaip saugumo tinklas.

Kaimo plėtros priemonės taip pat padeda gauti tam tikras pajamas, ypatingai kompensuojama už rūpinimąsi aplinka.

Vokiečių ūkininkai irgi nuogąstauja, kad susidarius sudėtingai ekonominei situacijai, visoje ES ir Vokietijoje kai kuriuose žemės ūkio sektoriuose pelningumas gali sumažėti.

Lietuvos delegacijos atstovai užakcentavo Baltijos šalyse susidariusią situaciją dėl tiesioginių išmokų, kurių gavimas yra labai sudėtingas ir kurios yra ganėtinai mažos palyginus su daugeliu ES senbuvių šalių. Vokiečiai į mūsų pastabas reagavo santūriai, bet pripažino, kad šita situacija galėtų būti peržiūrėta.

Antroje dienos pusėje Rumunijos paviljone (šiais metais ši šalis yra parodos „Žalioji savaitė 2012“ Vokietijos partnerė) teko nemažai

/Nukelta į 3 psl./

TARPTAUTINIS BENRADARBIAVIMAS.
Patirtis ir pamokos

[Atkelta iš 2 psl.]

diskutuoti apie naujųjų ES šalių ir senbuvių žemės ūkio finansavimo ypatumus ir sunkumus. Rumunijoje taip pat vyrauja silpnai kooperuotas, smulkus šeimos ūkis. Pajamos, gaunamos iš žemės ūkio, vykstant žemės ūkio reformai irgi nėra subalansuotos, yra ganėtinai sunku rasti naujų rinkų žemės ūkio produkcijai ES šalyse, dėl ko labai sumažėjo eksportas. Rumunijos ūkininkai irgi nepatenkinti tiesioginių išmokų skirtumais su kitomis ES šalimis ir vertindami esamą situaciją žemės ūkyje iš ekonominės pusės pripažįsta, kad maisto produktų kainos yra pačios aukščiausios per visą dešimtmetį. Pabrangę maisto produktai dar labiau skurdina mažiausias pajamas gaunančius žmones, kurių didesnę išlaidų dalį ir sudaro maisto produktų pirkimas. Su Rumunijos atstovais buvo sutarta, kad reikia bendradarbiauti ginant naujųjų ES šalių interesus, kadangi taip galima daugiau laimėti.

Taip pat komandiruotės metu buvo apsikeista nuomonėmis su Olandijos, Italijos, Slovakijos ir Čekijos atstovais. Mūsų delegacija visur kėlė klausimą dėl tiesioginių išmokų žemdirbiams suvienodinimo.

Teko dalyvauti Vokietijos žemės ūkio ministerijos inicijuotame BŽŪP reformos seminare, kuriame buvo akcentuota:

1.BŽŪP turi užtikrinti tinkamą saugumo tinklą, tuo pačiu suteikiant laisvę ūkininkams reaguoti į rinką bei jos signalus.

2. Kurt ir formuot priemones, skatinančias rūpintis aplinka ir kovoti su šiandienos iššūkiais- maisto stoka pasaulyje, klimato kaita.

3. Dėmesys alternatyvoms- atsinaujinanti energija. Tačiau šiuo metu suformuoti biodegalų tvarumo kriterijai yra per griežti, todėl juos reikėtų ateityje peržiūrėti.

* * *

Šių metų gegužės mėn. 20-23 dienomis Portugalijoje (Lisabonoje) vyko ELO (European Landowners Organization - Europos žemės savininkų organizacijos) generalinė asamblėja.

Šios asamblėjos temos buvo skirtos ne tik žemės ūkio, bet Europos monetarinės politikos Graikijos krizės kontekste klausimams.

ELO prezidentas Corrado PIRZIO-BIROLI savo kalboje nurodė, kad dabartinė Europos problema dėl finansų krizės tebelieka mokesčių ir finansų subalansavimas. Kad tai pasiekti, Graikijai dar reikia sutaupyti, nuvertinti savo finansus 20 procentų. Taip pat reikėtų dar labiau apriboti Europoje infliaciją. Norint įveikti krizę, kitų Europos Sąjungos šalių infliacija turėtų būti nulinė, išskyrus Vokietiją, kurios infliacija neturėtų viršyti 3 procentus ir kuri su savo ekonomika, tikimasi, padės išspręsti Graikijos problemas. Prezidento nuomone, Graikijos ekonomikos išgelbėjimas ekvivalentus visos ES ekonomikos, taigi ir Vokietijos, gelbėjimui.

Priešingu atveju sunku prognozuoti, kas atsitiks. Tai galėtų būti galimas Graikijos įsipareigojimų nevykdymas, po to gali tai patraukti paskui save Portugaliją, Ispaniją, Italiją. Žlugus eurui, žlugtų ir ES projektai.

Vokietijos nuomone, ekonomikų išgelbėjimui būtinas išlaidų kontrolės griežtumas ir net paprastumas, importo ir eksporto balansas ir Vokietijos ekonomikos didesnis rėmimas iš ES pusės.

Tačiau ES ekonomikos problemų sprendimas nėra tik ES vidaus ekonomikos klausimas, bet ir politinis. Vokietijos sėkmės minėtų problemų sprendimo atveju ir sustiprėjus jos finansiniam - ekonominiam prestižui, neaišku, kokia būtų reakcija iš kitų šalių, esančių pasaulio ekonomikos ir politikos lyderėmis.

Europos Sąjunga turėtų būti, Prezidento manymu, ne tik ekonominė sąjunga, bet ir politinė sąjunga žymiai stipresne dalimi, nei dabar.

Iš žemės ūkio klausimų buvo toliau minima, kad reikia remti ūkininkavimą, ypač aktyvius ūkininkus. Tačiau lieka tiksliai neapsispręsta, kas yra aktyvus ūkininkas.

Kadangi asamblėja vyko Portugalijoje, tai nemažai laiko buvo duota pasisakyti ir įvairiems Portugalijos atstovams.

Buvo paminėta, kad paveldas iš socialistų partijos valdymo laikų turėjo pasekmių ekonomikai. Kalbėtojai Portugalijoje vykdytą žemės reformą ir nacionalizaciją pavadino grobimu. Vėliau iš esmės nuosavybė buvo grąžinta, nes valstybė neturėjo iš ko sumokėti. Tačiau kai kurių problemų liko. Apie 60 proc. žemės yra nuomojama. Jie taip pat skundėsi, kad parama žemės ūkiui nepakankama. Įdomu tai, kad, skirtingai nuo Lietuvos, Portugalijos žemės ūkio ministerija turi žymiai platesnes galias, tiesiog valdo teritorijas, o ne tik žemės ūkį.

Kalbėtojai laikėsi pozicijos, kad ES plinta žemės ūkio veiklos ribojimai, o tai turi nacionalizacijos dalinius požymius. Tai ES problema.

Lietuvos atstovai paskleidė medžiagą apie Lietuvos žemės ūkį. Dalyvavo diskusijose, pabrėžė ūkininkų turgelių indėlį aprūpinant saugiu maistu.

Diskusijų dalyviai iš kitų šalių ir kai kurie ELO vadovybės nariai patys pabrėžė, kad Lietuvos žemės ūkis gana gerai sutvarkytas, tai matyti dalyvaujant renginiuose ir Lietuvoje, lankantis ūkiuose.

Išvados:

- Dėl tebesitęsiančių ES ekonominių problemų gali būti sukelti griežtesni finansiniai reikalavimai šalims narėms.
- Lietuva įgyja palankų savo žemės ūkio vertinimą skleidžiant žinias apie savo pasiekimus ir padėtį tiek nuolatos dalyvaujant ES tarptautiniuose renginiuose, tiek organizuojant juos pas save.
- Vertėtų panagrinėti aplinkosauginių funkcijų perdavimo iš Aplinkos ministerijos Žemės ūkio ministerijai ekonominį tikslingumą (autoriaus asmeninė išvada).
- Ūkininko ar žemės savininko teisių ar veiklos ribojimas turi dalinės nacionalizacijos požymius. Kad tai nebūtų tapatinama su grobimo požymiais, reikėtų tobulinti atlyginimo už ribojimus būdus.

Spaudai parengė Tarptautinių renginių dalyviai: Paulius Radzevičius, Ojeras Purvinis, Vidas Juodsnukis ir Inga Stanienė

Užsienio patirtis – mūsų ateitis?

Pamėginkime kelionę palyginti su VEIDRODŽIU. Gal jame galėsime pamatyti ne tik savo momentinį atvaizdą, bet ir tartum pasakoje apie stebuklingą veidrodėlį, ir kitų ateitį. Ypač tai įdomu, kai besikeičiančius, tartum kaleidoskope, vaizdus galima pamatyti vienos kelionės eigoje.

Taip buvo ir šį kartą. Teko girdėti, kad kelionė nuo vartų iki vėl savų vartų kelialapiuose tęsėsi virš 6000 km. Beveik dvisavaitinėje kelionėje „kirtome“ Lenkijos – Vokietijos – Šveicarijos – Prancūzijos sienas. Gi už jų ir panašumai ir skirtumai.

LENKIJA – įspūdingai įstrigo savo naujų tikrai modernių magistralių tiesimu, kur tartum metro tuneliai, atraminės – apsauginės sienos. Kai dėl laukų, tai belieka pajuokauti, jog tuos vaisius, kurie auga prie pat magistralės, gal suvalgys lietuvaičiai, o tie, kurie toliau – keliaus į vakarietišką rinką.

VOKIETIJA – pagyrimo ir nuostabių žodžių vertas jų GASPADORIUS. Žemės ploteliai – be piktžolių, tartum kareiviai išrikiuoti pagal kultūras. Gražiai atrodantys, vadinasi, bus ir geras atlygis.

PRANCŪZIJA. Pietietiška gamta, šimtmečių žemdirbystės tradicijos, valstybės rūpestis duonos augintojais, kaimo ryšys su pramone. Ir žinoma KOOPERACIJA. Jiems nelabai suprantami mūsų paaimanavimui, jog augintojas dažnai nežino kam ir už kokią kainą parduos.

Šį kartą **kelionės – seminaro programa** turėjo išskirtinį bruožą – išsamiai susipažinti su nedideliais ūkiais, mažomis gamybos įmonėlėmis.

Nuostabą ne vienam mūsų žemdirbiui kėlė mokslo naujovių į žemdirbystę diegimas. Iš pasakojimų ir filmų apie ryžių auginimą Azijos šalyse žinome, kiek daug rankų darbo prisieina paskirti šiais kultūrai. Gi Prancūzijoje – viskas kitaip. Darbus padeda nuveikti „dangus“. Laukai išlyginami LAZERIŲ pagalba taip tiksliai, kad užliejus vandeniu jie pasidaro panašūs į ežerą, gal net žiemos čiuožyklą. Speciali technika į tą didelį ar mažą plotą sėja ryžius. Žinoma, jų priežiūra ir derliaus apdorojimas taip pat vyksta mechanizuotai.

Ne vienai mūsų šeimininkei staigmena buvo JUODI ryžiai. Girdėjome aiškinimų, jog tai labai maistinga, naudinga kultūra.

Prancūzijoje seniausia ir populiariausia mažų ir vidutinių ūkių bendrovių forma yra – GAEC. Į šios formos „bendrovėles“ jungiasi 2 – 3 ūkininkai ir kiekvienas jų pasiskirsto funkcijomis. Ūkininkai paprastai įneša vienodą kapitalą (turtu arba pinigais). Kapitalas – tai technika, gamybiniai pastatai, kitokios gamybos priemonės. Pirmiausia jie kūrėsi tarp savos giminės: tėvai – vaikai, vėliau broliai ir kt. Yra ir „svetimų“ šeimų. Tokių junginių Prancūzijoje yra apie 40 tūkst. su bendru daugiau nei 100 tūkst. ūkininkų. Ūkiai jungiasi su tikslu geriau išnaudoti kiekvieno nario individualius gebėjimus, susikurti palankesnes gyvenimo sąlygas (išeiti atostogų). Atlygis už darbą mokamas priklausomai nuo darbo, o ne nuo įnešto kapitalo. Tokiose bendrovėse nėra oficialaus vadovo, bet visuomet yra vienas neformalus lyderis, kuris numato ir įsipareigoja įgyvendinti bendrus sprendimus. GAEC gali imti banko paskolą bendrų sprendimų įgyvendinimui. GAEC problemas siekia spręsti vadovaujantis gera valia, krikščioniškais principais. Bendras tikslas: visi GAEC nariai turi užsidirbti tiek lėšų, kad pakaktų šeimos pragyvenimui. Jeigu išsamiau pastudijuotume tokių GAEC pavyzdžių, tai pamatytume, kad užuomazgų bendradarbiavimui mūsų kaime taip pat yra, tačiau organizacinį procesą pradėti reikia ir laiko, ir aiškinamojo darbo, ir pastangų.

* * *

Kiekviena kelionė į užsienį – ilgai trunkanti pamoka. Kad ją geriau įsiminus nepranykstančiu konspektu yra konkretus išgirstas paaiškinimas. Tikrai įdomūs tie ūkių šeimininkai. Dažnas ir informacinę medžiagą yra parengęs. Tai nuotraukos, dalomoji informacija bukletuose, net filmai. Šį kartą mūsų ūkininkai tikrai buvo įsidrąsinę klausinėti, užsirašinėti, fotografuoti, produkcijos nusipirkti. Tiesa, kaip kur kai ką ir dovanų gavome, ir pasivaišinome, pavakarieniavome.

* * *

Įspūdžių parsivežėme daug. Jie skirtingi. Pamėginkime nors mažą dalelę iš jų perteikti SKAITYTOJAMS.

Antanas LEŠKUS, vaistažolių ūkio savininkas Suvilų kaime, Ariogalos seniūnijoje (Raseinių r.) tartum enciklopedijoje gali ilgai ir įdomiai vardinti įvairių augalų pavadinimus. Jis yra ne kartą pabuvojęs SIBIRE, išmano Rytų tautų papročius ir polinkius, kaip reikia padėti savajai sveikatai į pagalbą pasitelkiant įvairių gamtos dovanų arbatą, o taip pat AUKSINĘ šaknį ir dar daug ką. Ne kartą pabuvojęs Vakarų Europoje šį kartą gamtos įvairovių žinovas trumpai sakė: „Prancūzijos gamta – turtinga daug kuo. Įsiminė ŠEIVAMEDŽIAI. Tai miško, daugiausia pakraščių medis, gal tikriau krūmas. Panašus į mūsiškąją IEVĄ. Šeivamedžio uogos – naudingas vaistinėmis savybėmis. Kaip pietų kraštas Prancūzija turtingesnė vaistinių kultūrų įvairove. Dėmesį patraukė LEVANDOS. Jų tikrai gausu. Naudojama kosmetikos pramonei ir įvairių gydomųjų arbatų sudėčiai pa įvairinti, o taip pat vien LEVANDŲ gėrimui. Ji nepigi – 3 eurai. Atkreipiau dėmesį, jog dažniausiai įvairios arbatėlės pakuojamos į medžiaginius mažus maišelius. Tai truputį pabrangina savikainą, bet kultūringiau, ilgaamžiškiau. Pievose pastebėjau asiūklių, pelynų (metėlių) ir kitų augalų panašių kaip ir mūsų krašte. Deja, tokio gražaus, trapaus, naudingo augalo kaip PIENĖS Prancūzijoje daug mažiau. Tos, kurios auga truputį skirtingos nuo mūsiškių, nes gelsva spalva pereina į baltą. Truputį pasidomėjus vaistinėse, sužinojau, kad vietiniai žmonės palankiai nusiteikę arbatų mišiniams iš įvairių augalų ir mielai perka sau, vaikams, o galbūt ir svečiams. Kaip

minėjau, mūsų akimis žiūrint, KAINA gerokai aukštesnė...

Belieka pridurti, kad ANTANAS – įvairių ARBATŲ auginimo, pagaminimo ir naudojimo specialistas, konsultantas, pašnekovas. Su savąją produkciją jis dažnas svečias ŪKININKŲ turgelyje prie Kauno pilies. Gi norintiems pasikalbėti pateikiame ir vaistažolių specialisto telefoną 8-687-64253 (*tikriausiai, paties ANTANO pagamintas iš savųjų vaistažolių arbatos yra ir stiprios sveikatos šaltinis ir teikiantis ištvermės darbui, kelionėms...).*

Marytė GRITĖNIENĖ, Žemės ūkio rūmų organizatorė savivaldai Jonavos rajone, trumpai pasakė: „Jau nelengva suskaičiuoti kiek Jonavos rajono ūkininkų ir kokiose kelionėse yra pabuvoję. Mūsų tarpe lyg ir įpratome prie nerašytos taisyklės, pagal kurią kiekvieną kartą iš anksto pasvarstome, kas galėtume ir tikrai norėtume pabuvoti užsienyje. Kaimiečiui nėra lengva palikti savo namus. Taip buvo ir šį kartą. Pakalbinome vieni kitus ir turbūt lyginat su kitais rajonais mūsų draugija buvo pati gausiausia, net 12 žmonių.

Kiekvienas turi savo įspūdžius ir nuomonę, todėl tiek kelionės metu, tiek ir jau grįžus į namus telefonu, žodžiu apsikeičiame nuomonėmis. Man asmeniškai Prancūzijoje didžiausią įspūdį paliko ūkininkavimo kryptis, ne tik užauginti, bet gatavą produkciją pirkėjui pateikti.

Jaunoji specialistė, bet jau tvirtai kaip žmonės sąko ūkininkaujanti Auksė PUČETAITĖ, Aleksandro Stulginskio universitete įgijo agronomo diplomą. Jai įspūdį paliko užsiniečių kažkoks ramus gyvenimas ir darbo stilius. Ji sakė: „Niekur nemačiau, kad šeimininkas ar jo šeimos nariai kur nors skubėtų. Į atmintį, ypač įstrigo kalnai ir visai kitokios gyvenimo, ūkininkavimo sąlygos. Manau, kad gamta jiems duoda daug gėrybių, bet kai kur reikalauja ypatingos ištvermės ir pastangų. Norėčiau keliauti, pamatyti, pasidžiaugti, pasimokyti...“

Zita PAULAVIČIENĖ, turi nemažai žemės, yra patyrusi šeimos ūkininkė. Ji sakė: „Matyti ūkininkai, nesvarbu kiek jie turi žemės, bet jų darbo vaisiais naudojasi jie patys. Nėra tarpininkų. Jie augina ir parduoda **gataVą produkciją**. Iš mažesnio žemės kiekio – didesnė nauda, tokia yra svarbiausia mano mintis. Lietuvoje mes įpratome daug dirbti, kartais net ir produkcijos nemažai pagaminti, o kai ateina metų pabaiga, sąskaita banke vis tiek „skęsta“ paskolose. Gal ateityje bus geriau. Pagyvensim, pamatysim...

Marytė GRITĖNIENĖ: „Jonaviečių grupės vardu norime nuoširdžiai padėkoti visų kelionių organizatoriui Vidui Juodsnukiui. Tikrai visus džiugino rūpestingumas, nuoširdumas, įdomios programos sudarymas. Dar kartą AČIŪ už galimybę pailsėti, pamatyti, pasimokyti“.

Biržų rajono ūkininkė **Sandra Šimienė ir Anita Džiulma.** Mes turime ekologinius augalininkystės ir gyvulininkystės ūkius, melžiame karves, pieną parduodame kooperatyvui „Pieno puta“, todėl mus ypač domina Prancūzijos ūkiai. Ypač sužavėjo GAEC „La Ferme De L‘authentique“ – ūkininkų kantrybė ūkininkaujant mums sunkiai įsivaizduojamomis sąlygomis, jų verslumas užsiimant kaimo turizmu, perdirbant produktus, sugebėjimas panaudoti visas vietovės teikiamas gėrybes.

Taip pat susižavėjom ožkų augintojų ūkiu, tiesioginė prekyba tiesiai iš ūkio, rūpestingas ūkininkavimas, perdirbamų produktų įvairovė. Nuostabu, kai ūkininkavimo tradicijos perduodamos iš kartos į kartą, dirbama šeimomis, pasidalijama darbais ir visa tai dar panaudojama turizmui. Manome, kad ožkų augintojų patirtis, kaip tam tikras modelis gali būti įgyvendintas ir Lietuvoje.

Perdirbant karvių, ožkų pieną yra galimybė visa tai derinti su turizmo paslaugų teikimu.

Pabuvojus ožkų auginimo ūkyje maloniai nuteikė tikras kaimiškas paprastumas: pasitinka ir kiekvieną geranoriškai apžiūri linksmas didelis keturkojis sargas, lentų lovelyje ant šiaudų matosi vištų padėti kiaušiniai. Akivaizdu, kad šeimininkas „neskuba“ nušluoti nuo sienų ir lubų voratinklius. Sakoma, kad vorai – pagalbininkai gyvuliams, nes išgaudo muses. Malonu matyti, kad didelis savarankiškumas ūkininkavimo darbuose duodamas vaikams.

Biržuose daug smulkių ūkininkų. Siekiame juos suburti į kaimo bendruomenę. Pradžioje buvo sunku, bet pamažu žmonės vis aktyviau įsijungia, siūlo idėjas, prisideda prie jų įgyvendinimo.

Rasa ČIULADAITĖ ir Rita JORUDAITĖ. Provansas – neišdildomų įspūdžių vieta. Didelį įspūdį paliko istorijos branginimas. Kultūra ir kasdieninis gyvenimas atsispindi glaudaus ryšio buvimu. Žmonės moka branginti praeitį, sugeba rasti pinigų ir žmonių senovinių paminklų atstatymui, o taip pat įvairios vaizdinės medžiagos parengimui, kuri atvykstančiam į tuos kraštus palieka neišdildomą įspūdį. Grįžus į savąją aplinką, regėti vaizdai „susigulės“ ir kai kurie iš jų pasiliks visiems laikams...

Petro ir Gelminos MOTIEJŪNŲ šeimai iš UTENOS susidarė įspūdis, kad Prancūzijos šeimos ūkininkai yra daugiau užtikrinti savo ateitimi. „Neteko girdėti, kad už jų produkciją net ir be paaiškinimų imtų ir sumažintų kainą. Pas mus visko ir visuomet gali sulaukti. Pabandėme įvairaus ūkininkavimo kryptis, bet savame kieme gaminti įvairius gatavus gaminius atsisakėme“.

Malonu žvelgti į jų laukus, kur prižiūrėtas net ir nedidelis žemės plotelis.

Vaclova LUOŽIENĖ, ūkininkė iš Skuodo rajono. Ji sakė: „Kelionėje visuomet norisi palyginti su savomis tradicijomis. Žinoma, tokios aukštos technologijos kaip ryžių auginime Lietuvai tikriausiai nereikia ir netiktų. Jie užtikrinti savo produkcijos realizavimo galimybėmis, todėl mielai dirba pagal kokią nors specializuotą kryptį. Pas mus ramesnis ūkininkas esi tuomet, kai kryptis – daugiašakė. Štai ir mes turime pagrindinę kryptį – augalininkystę. Bet taip pat auginame ir braškes (vienas hektaras).

Laikomės taisyklės, jog nepasisekus vienai krypčiai, ūkiui išgyventi visuomet gali padėti kita kryptis. Malonu jau vasaros pradžioje turėti pajamų ir braškių derliaus.

[Nukelta į 4 psl.]

Užsienio patirtis – mūsų ateitis?

[Atkelta iš 3 psl.]

Dėl realizacijos niekada sunkumų neturėjome. Manu, kad toks ūkio dydis kaip mūsų ūkis (50 ha) gali užsitikrinti normalias pragyvenimo sąlygas.

Povilas GRIGALIŪNAS, Pakruojo rajono Žemdirbių asociacijos pirmininkas, Žemės ūkio rūmų prezidiumo narys, rajono Gačionų kaimo bendruomenės pirmininkas - patyręs šeimos ūkininkas. Turi gerą teorinę ir praktinę patirtį MECHANIZACIJOJE, AGRONOMIJOJE. Gerai pažįsta įvairią techniką, daug ką suremontuoti ir net naujai pagaminti sugeba ne tik savame ūkyje, bet neretai talkininkauja ir kaimynams. Yra pabuvojęs ne tik Europos valstybėse, bet ir Afrikoje... Lygindamas ūkininkavimo aplinkybes Prancūzijoje su savuoju kraštu Povilas sakė: „Šį kartą į kelionę susiruošėme drauge su sūnumi ARŪNU, taip pat šeimos ūkininku mūsų rajone. Norėjau, kad ir jis geriau pažintų vakariečių gyvenimo būdą, darbo sąlygas. Mano nuomone, yra esminis skirtumas: Prancūzijoje, panašiai, kaip ir kitose Vakarų Europos šalyse ŪKININKAI ateina iš dešimtmečių ir net šimtmečių istorijos. Net ir kai kurie pastatai jau yra ne vien skirti ūkio poreikiams, bet tapę architektūros paveldu, turistų lankymo vieta, įdomia dėl istorijos. Taigi ir ūkininkavimo tradicijos savaime yra tapę ekonominiu turtu, vertingomis žiniomis. Akivaizdu, kad ir valstybė padeda ūkininkui tas tradicijas išlaikyti ir toliau gausinti. Na o, pavyzdžiui, Lietuvoje mūsų šeima yra PIRMOJI tikrų ūkininkų karta. Aišku gerai, kad daug ką esu išmokęs iš savo tėvų, bet nauja ūkininkavimo praktika – dar labai trumpa. Nepamirškime, kad valdiškoji ūkininkavimo tvarka, vos ne kiekvieną mėnesį, o kartais ir dieną vis NAUJA ir nauja...“

Adelė Gelažiūnienė ir jos sesė Vaclava. Niekada nemanėme, kad tokia nuostabi šalis - Prancūzija. Tai buvo pirmoji kelionė autobusu. Dabar, kai jau praėjo vos mėnuo nuo sugrįžimo, prieš akis iškyla nuostabūs žaliuojantys Alpių kalnai, kurie yra savotiški savo išsidėstymu, susiformavimu.

Gyventojų nameliai išsidėstę šlaituose. Kelionę pas ūkininkus Gaec „Le Merinos” dar ilgai nepamiršime. Manome, ilgai atminty išliks ir tauro kepsnio valgymas.

Pirmą kartą susipažinome su ryžių auginimo, druskos gavybos technologijomis. O kokie nuostabūs krokodilai ir vėžliai !

Manome, kad keliaujant autobusu labai svarbu žmonių nuotaikos.

Už šią nuostabią kelionę norime padėkoti organizatoriui Vidui, gidui Jonui ir visiems bendražygiams už tai, kad jie dar neprarado humoro jausmo. Sakoma, jeigu diena praėjo be humoro, vadinasi, kad diena praėjo veltui.

Ona TULČIUVIENĖ ūkininkė iš Skuodo rajono. *Keliuon į PROVANS bov tiesiog nuostab, graž gamt, laba miel, nuošėrd žmuons, nuore su mums bendrav, vaišėn, vėskų kų turiej aprudo, vėin žuod palėk tik gerus prisėmėms. Kadangi mes irgi ūkininka, ta bov laba įduome pamatyt anų ūkininkavėm sąlygs. Vėsus mūs aplinkytūs ūkius parduodam tik gatav produkcėį, kas užtėkrėn dėdesnės pajams, negu mūs, pardoudont tik žaliav. Laba gail, kad Euruops Sąjung mums kažėn dėlkuo laik tik puodukras vėituo, muokiedam tris ar net keturs karts mažesnės išmuokas nei kėtuom senbuviem šalim. Api kuok konkurencėį begal būt kalb. Iš vėsuos dūžės nuor padiekavuot Lietuvuos šeimuos ūkinink sąjungs pirmininkou p. Vidou Juodsnukiou už įduom, turining, nauding keliuon. Iki naujų susiregiejėm.* (***Red. pastaba**. Ačiū ūkininkei ONUTEI už žemaitišką laišką. Šie metai skirti TARMĖMS. Jeigu ką nors ne taip „pataisėme“, atsiprašome.)*

* * *

Gal kelionės dalyviai jau įgyvendino matytas idėjas? Gal dar tik ruošiasi? Gal pasitars su šeima, kaimynu, konsultantu? Laikas visuomet bus nematytu metraštininku. Palinkėkime kraštiečiams – šeimos ūkininkams ir ne tik jiems, jau svetur išrastu dviračiu važiuoti, o ne iš naujo jį atrasti....

SVEČIUOSE – pamatyti ir įsiminti

NAMUOSE – apmąstyti ir atsirinkti

Vidas JUODSNUKIS, LŠŪS pirmininkas ir Juozas ŠALČIUS

Instituto specialistai padeda ŪKININKAMS

Šių metų liepos mėnesį Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto (LAEI) specialistai Žemės ūkio rūmuose surengė seminarą „SODININKYSTĖS ŪKIO GAMYBOS OPTIMIZAVIMO TEORIJA IR PRAKTIKA. Renginyje daugiausiai dalyvavo nedideles žemės valdas turintys šeimos ūkininkai, o taip pat ir kiti su žemės ūkiu susieti žmonės. Seminaro dalyviai dėmesingai klausėsi išsamių Instituto specialistų pranešimų. **Dr. Irena KRIKŠČIUKAITIENĖ**, pasitelkdama vaizdinę medžiagą, nagrinėjo žemės ūkio aktualijas įvairiose Europos Sąjungos šalyse, lygino su Lietuvos rodikliais, aptarė ateities problemas po 2013-ųjų metų.

Buvo taip pat nagrinėjama žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų apmokestinimo tvarka.

Klausytojai sulaukė išsamių Instituto specialistų atsakymų į klausimus ne vien tik sodininkystės (daržininkystės) klausimais, bet ir apie kitokias šiandieninio gyvenimo problemas.

LŠŪS pirmininkas Vidas Juodsnukis dėkojo už galimybę įgyti žinias ir svarbiausia už tai, kad Institutas parengė naudingą dalomąją medžiagą, kad pastebimai keičiasi nuostatos dėl metodinės ir kitokios paramos. Dėmesio objektu tapo nedideli ūkiai, o būtent Vakarų šalyse tokių ūkių yra dauguma.

Seminaro pabaigoje dalyviams buvo įteikti kvalifikacijos tobulinimo pažymėjimai.

Ūkininkai dėkojo už žinias, metodinę paramą ir prašė, kad panašaus pobūdžio užsiėmimai. būtų rengiami ir ateityje.

Paulius RADZEVIČIUS, LŠŪS ekspertas

KAIMAS IR MIESTAS: tarpusavio priklausomybė, bendradarbiavimo svarba ir nauda

Kiekvieno žmogaus gyvenimas yra susietas su įvairių poreikių tenkinimu. Svarbiausieji iš jų: maistas, pastogė ir apdaras. Pastarasis labai susijęs su geografine aplinka, nes vienokie drabužiai būtini karštame klimate ir visai kitokie – atšiaurios gamtos aplinkoje. Lietuvą esame įpratę matyti vidutinės klimato juostos įtakoje ir pagal daugelį požymių tinkamu kraštu žemdirbystei, gyvulių auginimui, produkcijos perdirbimui. Šie trumpi, galima būtų sakyti, teoriniai samprotavimai nesunkiai gali būti susieti su krašto kasdienybe, ekonomine, socialine, nacionaline raida. Istoriškai centrinė vieta visuomet priklausydavo KAIMUI. Ilgai galima būtų svarstyti, ar ši pirmenybė gali jam atitekti ir mūsų dienomis, o gal jau į pirmaeiles pozicijas turėtume pasikviesti MIESTĄ? O gal yra lyg ir TREČIASIS kelias: MIESTO ir KAIMO priklausomybė.

Minėti klausimai vargu ar gali turėti išbaigtą, nekintamą atsakymą. Tai erdvė idėjoms, konkretiems svarstymams ir darbams. Šį kartą apie aktualius miestiečiams ir kaimiečiams reikalus paprašėme pasidalinti mintimis įvairių sričių specialistams.

* * *

Povilas GRIGALIŪNAS, Pakruojo rajono ūkininkas. Į kaimo gyvenimą noriu žvelgti iš asmeninės patirties ir praktinių pozicijų. Manau, kad svarbiausia – pamatyti ne tiek savo norus, bet ir galimybes, kaip imama tiksliau įsivaizduoti galutinį rezultatą. Kitaip tariant, gali labai norėti įsigyti naujausią techniką ir su ja jau skaičiuoti būsimą pelną. Bet ar pamąstei, mielas kaimieti apie duoklę BANKUI? Ar pabandei prisiminti amžinybėje esančius protėvius, kaip jie bijojo skolintis, kaip juos gąsdino HIPOTEKA? Ne kartą teko diskutuoti su išmintingais ne tik kaimo, bet ir miesto specialistais, mokslininkais, verslininkais apie tai, kaip ir kodėl žmonės buvo panorę sukurti savo GEROVĘ skolintais pinigais. Tikriausiai nereikia ir statistikos, užteks pažįstamų rato, kad įsitikintume, kuo baigiasi norai praturtėti skolintais pinigais.

Vidas Juodsnukis, LŠŪS pirmininkas. Nelengva būtų suskaičiuoti, kiek asmeniškai pažįstu mūsų krašto šeimos ūkininkų. Visi jie skirtingi pagal pajamingumą, techninį lygį, geografinį išsidėstymą ir gamtos aplinkybes: skiriasi ir jų išsilavinimas, gebėjimas eiti į rinką, net polinkis į riziką, nuojauta kada kokius darbus daryti. Ilgai galėčiau vardinti ūkininkų individualumo bruožus tačiau vienu atžvilgiu jie yra tokie svarbūs ir panašūs – **DUONOS AUGINTOJAI** sau, miestui, kraštui, eksportui. Net ekonominės krizės įtakoje pastaraisiais metais mūsų kaimas ir jo produkciją apdirbanti pramonė iš esmės liko „nuošalyje“ nuo baisių tarptautinių finansinių sukrėtimų. Štai kur kaimo žmogaus – ŪKININKO svarba ir galimybių perspektyva.

Tomas DEMIKIS, VšĮ „Ekoagros“ kokybės vadovas. Siūlyčiau matyti **miestą ir kaimą** tartum bendrą ūkį, į kurį vis daugiau ateina mokslas, pažanga, tarptautinio bendradarbiavimo nauda, konkrečiai sakant ir EUROPINĖ parama gaspadoriams auginantiems ne šiaip produkciją, o gerą EKOLOGIŠKĄ. Kad taip būtų tikrovėje siekia ir mūsų įstaiga „Ekoagros“, kuri įregistruota 1997 m. Svarbiausios veiklos kryptys:

- ekologinės gamybos sertifikavimas ir patvirtinamųjų dokumentų išdavimas;
- išskirtinės kokybės produktų sertifikavimas ir sertifikatų išdavimas;
- informacinių paslaugų teikimas (specialios literatūros apie ekologiškus produktus ir ekologinės gamybos standartus bei sertifikavimą platinimas ir kt.

2011 metais Lietuvoje buvo: sertifikuota 2598 ūkiai, užsiimantys pirmine gamyba, bendras plotas 157995, 10 ha, iš jų: 843 ūkiuose sertifikuota gyvulininkystės sritis;

Mūsų įstaigoje yra 54 darbuotojai. Iš jų administracijoje – 9 specialistai. Per finansinius metus buvo suteikta paslaugų už 7 674 403 Lt.

Pagrindinis darbo metodas – PATIKROS produkcijos auginimo ūkiuose perdirbimo cechuose, įmonėlėse.

Ar įmanoma sukurti modelį, kuris padėtų miesto ir kaimo suartėjimui, klestėjimui, gerovei?

Tomas Demikis. Lietuvą vakariečiai vadina – Europos aruodas. Išvažiuoja grūdai. Kryptis turėtų keistis į tai, kad „išvažiuotų“ gyvuliai, gatavi perdirbimo produktai. Reiktų daugiau darbo rankų, sumažėtų kaina savam vartotojui. Buvo atvejų, kai už kilogramą (kokybiškos mėsos) prašė 80 litų.

Vidas Juodsnukis. Dabar mūsų ūkininkai gali būti suskirstyti taip: intensyvus, ekologiškas ir išskirtinės kokybės (IKP) produkcijos auginimas ir gamyba. Vargu ar kas gali be rizikos patarti ūkininkui, kokį kelią jam greičiausiai pasirinkti. Manau, kad apie IKP mūsų žemdirbiai žino dar per mažai. IKP – Lietuvoje išauginti ar pagaminti žemės ūkio produktai, kurięms mažesni reikalavimai nei EKOLOGIŠKAM produktui. Tačiau IKP yra maistingesni, natūralesni, užauginti tausojant aplinką.

Tomas Demikis. IKP yra sertifikuojami VšĮ „Ekoagros“.

Loreta HERBST, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Maisto skyriaus, l. e. p. skyriaus vedėjos pavaduotojos pareigas. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba nuolat tikrina turgavietes ir prekyvietes, tame tarpe ir ekologiškai bei įprastai ūkininkaujančių ūkininkų produkciją, kaip laikomasi jiems keliamų reikalavimų, kurie išdėstyti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 15 d. įsakyme Nr. 3D-357 „Dėl prekybos savos gamybos žemės ūkio ir maisto produktais viešose vietose rekomendacijų aprašo“ (Žin., 2009, Nr.61-2443).

Nors ir džiugina sveikai atrodantis kaimiškas maistas bei galimybė pirkėjui pabendrauti su tą produktą užauginusiu ir/ar pagaminusiu ūkininku, tačiau nerimą kelia vis dar nustatomi įvairūs pažeidimai. Pirmiausia reikėtų žinoti, kad kiekvienas parduodantis savo gamybos produktus turi turėti asmens medicininę knygelę ir vieną iš šių dokumentų:

ūkininkai – ūkininko ūkio pažymėjimą arba žemės ūkio valdos registravimo pažymėjimą ir pažymą iš VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro apie žemės ūkio valdoje vykdomas pagrindinę bei papildomas žemės ūkio ekonomines veiklas;

sodininkai, prekiaujantys savo vaisiais, uogomis, daržovėmis – nustatytos formos sodininkų bendrijos nario pažymėjimą;

bitininkai, prekiaujantys savo gamybos medumi ir bitininkystės produktais – bityno pasą arba pažymą apie bičių šeimų registravimą ūkinių gyvūnų registre;

prekiaujantieji ekologiškais žemės ūkio ir maisto produktais – ekologinės gamybos ūkio sertifikatą;

prekiaujantieji išskirtinės kokybės žemės ūkio ir maisto produktais – išskirtinės kokybės produkto sertifikatą;

prekiaujantieji tautinio paveldo produktais – tautinio paveldo produkto sertifikatą; Tautinio paveldo produktai turi būti pažymėti tautinio paveldo ženklu.

prekiaujantieji žuvininkystės produktais – įmonės vadovo ar jo įgalioto asmens patvirtintą įmonės registravimo pažymėjimo arba verslo liudijimo kopiją.

Deja, kiekvienais metais, ne išimtis ir šiemet, vis dar pasitaiko atvejų, kai turgeliuose prekiaujama be jokių dokumentų. Kita problema – pagamintų produktų ženklinimas: supjaustyta ir sufasuota duona, pyrago gaminiai parduodami visai be ženklinimo ar nepilnai paženklinti, žaliam pienui nustatomas per ilgas galiojimo laikas, šalia produktų nepateikiamos kainų etikėtės. Dažnai ūkininkai pardavinėja savo produkciją iš specializuotų mašinų, bet pamiršta, kad jas reikia ir tvarkingai užlaikyti – išplauti, pakeisti suskilusius vitrinos stiklus, dezinfekuoti paviršius. Atrodo, kad tai elementarūs dalykai, bet juos vis tenka priminti kaip ir seniai visiems aiškią tiesą, kad negalima tomis pačiomis svarstyklėmis sverti šviežios mėsos ir rūkytų, gatavų mėsos gaminių.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba gauna ir vartotojų skundų dėl ūkininkų produktų. Dažnai žmonėms kelia įtarimą skystas, nesusicukravęs medus – jei bitininkas paaiškintų ir paženklintų, kad tai lipčiaus medus – skundų pavyktų išvengti. O ypač turėtų būti gėda ūkininkams, bandantiems miestiečiams įsiūlyti mėsą „su kvapeliu“. Čia jau jokių komentarų nebereikia.

Vis dėl to ūkininkų turgelių populiarėjimas yra labai džiuginantis dalykas. Gerai ne tik ūkininkams, kurie gali be tarpininkų parduoti tiesiogiai vartotojui savo užaugintą ar pagamintą produkciją ir išgirst apsiliepimus iš pirmų lūpų, bet miestiečiams, kurie įgyja galimybę nusipirkti žalio termiškai neapdoroto pieno, rankomis keptos duonos ar su meile užauginto paršiuko mėsytės. Ūkininkus skatina pasitempti patys vartotojai – tą pasako ir eilės, kurios nusidriekia prie puikią produkciją pateikiančių ūkininkų.

Doc. Petras Kasperavičius. Žemės ūkio srityje gali būti daug išradimų: įrengimai, gamybos būdai, medžiagos. Tai įvairiems darbams skirtos žemės ūkio mašinos ir padargai, jų detalės, mazgai, presai šienui bei šiaudams, įrenginiai pienui šaldyti, pasterizuoti, sterilizuoti, konservuoti, sūrių ar varškės gamybos įranga. Šiai grupei priskiriami ir prietaisai grūdams malti bei valyti, hidrotechniniai įrengimai, trąšų gamybos ir trėšimo įrenginiai. Išradimais gali būti ir pakinktai bei jų priedai, balnai, kilpos, botagai ir daug kitų prietaisų, įrankių, susiejusių su žemdirbyste, sodininkyste, miškininkyste, bitininkyste, žvejyba, medžiokle, žuvininkyste ir t. t.

Pokalbis įvyko, bet ne viskas užrašyta

LIETUVA – iš kaimo. Tokį posakį mėgsta kartoti ekonomikos, politikos žinovai; kultūros ir meno žmonės; vadovai, darbininkai, žemdirbiai, prekybininkai... Šį kartą susibūrėme ne tik prie apskrito stalo, bet, kaip dabar įprasta sakyti, nuomonės keliavo ir nuotoliniu būdu. Galimybių ir vilčių viską „suguldyti“ į spaudos ženklus neturėjome, todėl pamėginkime apibendrinti išvadomis ir tezėmis, kurios galėtų būti skatinančiu argumentu IDĖJŲ formulavimui ir kelių ieškojimui, kad jos būtų įgyvendintos.

Pirma. Statistika ir apskritai tikrovė rodo, kad gamybinei ar kitokiai veiklai organizuoti per metus sukuriama tūkstančiai individualių įmonių, uždarųjų ar kitokių bendrovių. Lygiai taip tūkstančiai pranyksta savo ateitį atiduodant **bankroto administratoriams**, kuriems padėkos ar tuo labiau pagyrimo žodžio nei pasakyto, nei tuo labiau užrašyto vargu ar galima pamatyti. Tad klausturne, o kur ir kiek mūsų krašte įsikūrė **naujų ūkininkų**, kiek kainuoja naujos sodybos gimimas ir kas šiai programai galėtų imtis vadovauti, ar bent jau rimtai dalykiškai apie ją pakalbėti?

Antra. Ekologinis ūkininkavimas kartais panašus į sezoninį darbą: kurį laiką buvo naudingas, bet dėl daugybės trukdžių, tartum karvutė ėmė ir užtrūko.

Trečia. Lietuvos ir ne tik jos žemdirbys neretai pasijaučia tartum žuvis išmesta iš vandens: blaškosi tai dėl nelygybės pagal kitų valstybių finansinės paramos dydžius, tai nelauktų žemų kainų smūgių ir nepaaiškinamai didelių technikos, agrochemijos priemonių kainų...

Ketvirta. Mokesčių sistemos pastovumas ir realumas – kiekvienam gaspadoriui ateities numatymo sąlyga. Deja, turbūt nėra kitos gyvenimo srities, kur tiek pakeitimų, papildymų, ir tų papildymų pakeitimų būtų padaryta mūsų KAIMUI, plačiąją šio žodžio prasme.

Penkta. Bankai ir kredito unijos. Esminis skirtumas – jog žemdirbys, o ir miestietis daug ką galėtų nuveikti būdamas UNIJŲ nariu. O ir jų gauti procentėliai nekeliautų už jūrų marių.

Šešta. Kaime ir miesteliuose (dalinai ir dideliuose miestuose) iš esmės baigia išnykti žmonių KARTŲ perimamumo dėsningumas. Tai demografinio, tautinio, socialinio, o ir politinio stabilumo garantas. Kai kurie specialistai šį reiškinį jau pavadino **LAIKMEČIO KATASTROFA.**

Septinta. Šviesaus atminimo profesorius Antanas STANCEVIČIUS beveik prieš dešimtmetį jau kėlė Lietuvai suteiktų paskolų visiško ar bent dalinio nurašymo klausimą. Ar ši idėja jau neaktuali, ar didėjanti skola netaps sunkiai pagydoma liga?

Aštunta. Gal madinga, o gal ir labai reikalinga kiekvienam žmogui rūpintis savąją SVEIKATA. Netradiciškai gydanti garsi rašytoja profesorė Filomena TAUNYTĖ literatūroje ir pokalbiuose moko visuomenę ir teigia, jog **vegetarizmas ir žaliavalgystė** – ne lietuviškam organizmui. Juodą duoną ir lašinius valgė protėviai, tad tegul valgo ir mūsų dideli ir visai maži bendrapiliečiai. Kuo dažniau: juoda duona su STORA PLUTA.

Tokios trumpos išvados. Pamąstykime ir daugiau pasakykime.

Pokalbį užrašė:
Ūkininkė Edita SMETONAITĖ ir dr. Juozas ŠALČIUS

Startuoja naujas ūkininkų produkcijos portalas

UKIAI.LT – tai naujas portalas, kuriame galima rasti informaciją apie Lietuvos šeimos ūkius, ūkininkus bei jų produkciją. Šis projektas teikia didelę abipusę naudą – tiek ūkininkams, tiek ir kokybiškos produkcijos išsiilgusiems vartotojams. Ūkininkams šis projektas atveria duris į nemokamą reklamą, kuri padės išpopuliarinti ūkininkų produkciją ir padidins lietuviškos produkcijos paklausą.

Projektui plečiantis, Lietuvos ūkininkų informacija bus prieinama užsienio vartotojams. Dėl to Lietuvos šeimos ūkiams ir ūkininkams bus lengviau rasti nišą užsienio rinkose, nes pasaulyje sparčiai auga ekologiškos ir kokybiškos produkcijos paklausa.

Šis projektas naudingas ne tik vartotojams, bet ir visai Lietuvai. Portalas suteikia galimybę rinktis lietuvišką prekę, taip skatindamas konkurenciją.

Ekologiškų daržovių ir maisto produktų ieškantys vartotojai jau gali lengviau rasti juos auginančius ar gaminančius ūkininkus bei su jais susisiekti.

Tad iki susitikimo www.ukiai.lt

Paulius RADZEVIČIUS, LŠŪS ekspertas

Gerb. Skaitytojau!

Lietuvos kaimo tinklas LKT

Įteikiame jums naują leidinį “Šeimos ūkininkas”, kuris gyvuoja ne vienerius metus. Iniciatyva šio numerio išleidimui priklauso Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungai (LŠŪS), kuri sėkmingai panaudojo Lietuvos kaimo tinklo (LKT) paramą.

Tinklo misija – sukurti nacionalinį ir tarptautinį forumą, kuris užtikrintų plačią informacijos, gerosios patirties apie kaimo plėtrą sklaidą bei keitimosi ja galimybes. Keitimasis informacija ir gerąją patirtimi bei aktyvus bendradarbiavimas turi būti užtikrinamas vietiniu, regioniniu, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu. Taip pat yra siekiama, kad gerosios patirties sklaida apimtų ne tik kaimo plėtrą, bet ir regioninę plėtrą bei aplinkosaugos politiką.

Pagrindinis **Tinklo uždavinys** – sujungus kaimo plėtros procese dalyvaujančias valstybės institucijas, įstaigas bei nevyriausybines organizacijas, mokslo institucijas, verslo sektoriui atstovaujančias institucijas siekti darnios kaimo ir žemės ūkio plėtros

Tokius tikslus – visokeriopai padėti kaimo žmogui (ir ne vien tik jam) rasti pažangos kelią ir sistemingai juo eiti turi ir šis LEIDINYS.

Dėkojame visiems, kas sutiko prisidėti mintimis, patarimais, pastabomis rengiant ir išleidžiant šį leidinį. Ačiū kūrybinį darbą padariusiems ir leidybą organizavusiems specialistams.

Einame pas SKAITYTOJĄ. Linkime jam našaus ūkininkavimo, kūrybingų idėjų, geranoriško bendradarbiavimo, gražaus sugyvenimo su GAMTA, ramybės ir laimės namuose.

Vidas JUODSNUKIS
LŠŪS Tarybos pirmininkas
K. Donelaičio g. 2-222, LT-44213 Kaunas
El. paštas: vidas@zur.lt, info@seimosukiai.lt
Tel. (8 37) 40 03 57
Mob. tel. 8 611 35 846
www.seimosukiai.lt
www.ukiai.lt

SL 715
STEIGĖJAS ir LEIDĖJAS
Leidykla “OPINIJA”
MŪSŲ ADRESAS: Prancūzų g. 76 - 44, 44463 Kaunas, tel. (8*37) 742 418

REDAKTORIUS Juozas ŠALČIUS

1 spaudos lankas Užs. Nr. 728. Tiražas 6 000 egz.
UAB „Rinkos aikštė“ spaustuvė, Josvainių g. 41, 57267 Kėdainiai.